

Projekt Izložba u Muzeju grada Zagreba pokazuje najvažnije i

Shopping u Paromlinu hotel u tvornici

● **Za publiku:** Stručnjaci se nadaju da će nakon izložbe šira javnost obratiti pažnju na objekte industrijske arhitekture i bit će lakše donijeti odluku o njihovoj prenamjeni

U utorak se u Muzeju grada Zagreba otvara izložba na čijem je čelu povjesničar Goran Arčabić

● ZAGREB

Koja je budućnost napuštenih tvornica u centru Zagreba i hoće li se napokon netko njima i pozabaviti i dati konkretan prijedlog i rješenje? Ovo je pitanje polazna točka izložbe "Zagrebačka industrijska baština: povijest, stanje, perspektive" koja će se u utorak otvoriti u Muzeju grada Zagreba.

Izložbi je prethodilo višegodišnje istraživanje na čijem je čelu mladi povjesničar Goran Arčabić, kustos MGZ-a. Sam je projekt podijeljen u tri dijela. Dio koji će se moći pogledati u utorak obuhvaća razdoblje od 1862., kada nastaju prvi industrijski objekti, do 1918. godine, a slijedi izložba industrijskih objekata nastalih u razdoblju do 1945., koja će se otvoriti 2012. U Muzeju već znaju i što će pokazati 2014. godine: bit će to izložba pod nazivom "Vrijeme giganata: Zagrebačka industrijska baština 1945. do 1990".

Za svaki od objekata koji će u obliku makete biti predstavljen na izložbama bit će pred-

stavljena njegova povijest, kao i prijedlog planova za budućnost.

Zvijezde izložbe koja se otvara za nekoliko dana slijedeći su objekti: Paromlin, nekadašnja strojarna Gredelj, Tvornica duhana, bivša kožara, tvornica Penkala - kasnije Nada Dimić, Plinara u Radničkoj te Zagrebačka pivovara. Za neke od njih sudbina je već poznata.

Industrijski centar JI Europe

U sklopu Tvornice duhana, u novoj se zgradi Adrisa, uz dio za poslovne projekte, planira i Povijesni muzej. Nekadašnja kožara danas je izložbeni prostor Gliptoteke HAZU.

Posvuda po gradu:
Autori žele pokazati kako se napuštene tvornice uklapaju u gradsko tkivo

A ostali objekti?
- Želimo pokazati veliki utjecaj koji industrijska arhitektura ima na grad i kako se uklopila u njegovo tkivo danas. Zagreb je, uostalom, bio jedan od jačih industrijskih centara jugoistočne Europe od kraja 19. stoljeća sve do 1990.

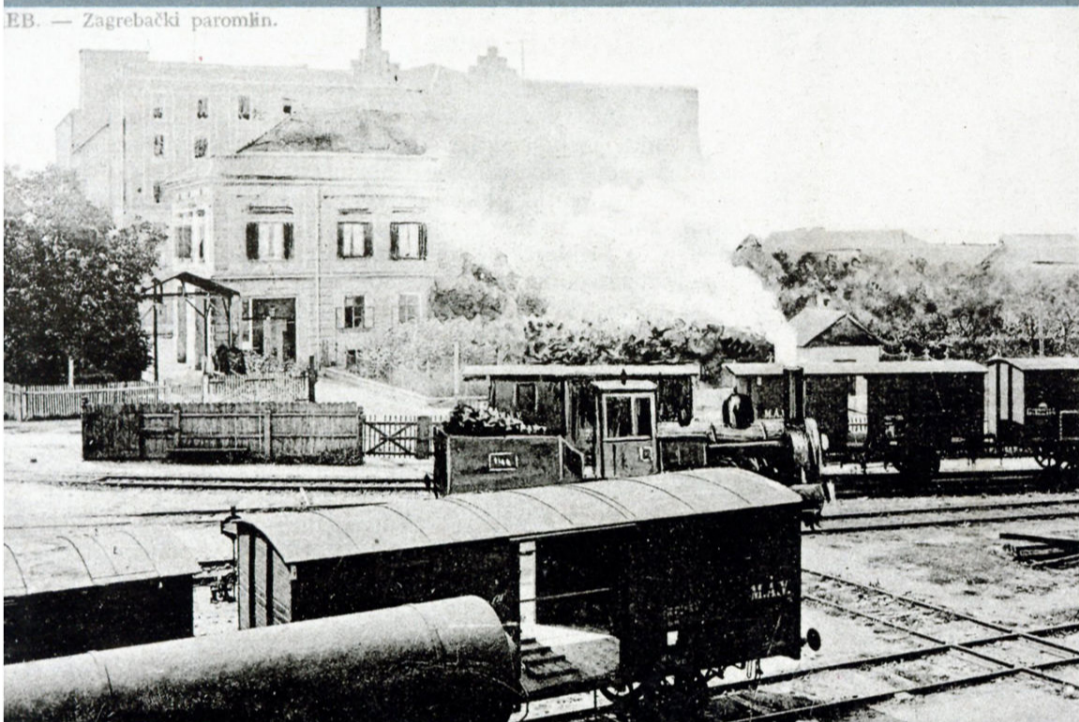
Penkala pa Dimić: Prva tvornica mehaničkih olovaka na svijetu

Industrijske objekte nastale do 1918. godine

Paromlinu, Noći Dimić?

EB. — Zagrebački paromlin.

Na prostoru od 130 tisuća četvornih metara bivše tvornice Gredelj (lijevo je stanje nekad i sada), mogao bi se sagraditi poslovni centar, i Muzej željeznica. U Paromlinu bi se mogao sagraditi i shopping centar, važno je da se vodi računa o arhitekturi i da se poštuje vrijednost baštine

dašnje tvornice Penkala, kasnije preimenovana u Nadu Dimić, koja je landmark centra grada.

Projekcija dokumentaraca

- Riječ je o prvoj tvornici mehaničkih olovaka na svijetu. U smislu arhitekture, za projekt su bili zaduženi slavni arhitekti Honigsberg i Deutsch, a kasnije ju je nadogradio Rudolf Lubinski. Riječ je o jako važnoj industrijskoj baštini Zagreba. Ova je zgrada, sada u privatnom vlasništvu, kroz godine promijenila niz vlasnika. U sklopu ovog objekta, danas-sutra, može biti novi sadržaj, pa i hotel, ako se nađe načina za isticanje njezine specifičnosti - zaključuje.

Želja im je potaknuti građane i nezavisne stručnjake na promišljanje nacionalne baštine, po uzoru na slične primjere u svijetu: prije svega u Njemačkoj i Velikoj Britaniji

- Najsajniji se primjeri mogu vidjeti u Berlinu gdje su industrijski objekti prenamijenjeni na razne načine, od poslovnih objekata i kulturnih sadržaja, preko hotela, do shopping centara. U Njemačkoj je inicijativa došla od vlasti, u Britaniji od ljudi. Kod nas za sada nije došla niotkoga, osim sporadičnih inicijativa - kaže Arčabić. Dodaje da će na izložbi biti pokazana važnost industrijskih krajolika, među kojima su i radnička stambena naselja, poput Radničkog do la. Za vrijeme Noći muzeja 29. siječnja, bit će zanimljivo pogledati i projekciju dokumentarnih filmova snimljenih u zagrebačkim tvornicama tijekom 20. stoljeća. ● Patricia Kiš

godine, a neki od vrijednih objekata zbog nemara mogu posve propasti. Počeli smo od osnovnog pitanja je li riječ o smetnji ili potencijalu i zaključili kako je definitivno riječ o potonjem - navodi Goran Arčabić.

Dodaje kako je iluzorno očekivati da baš svaki kvadrat bude vrednovan spomenikom kulture ili da svi ovi prostori budu pretvoreni u muzeje, no nužno je da očuvati objekte i dati im kvalitetan sadržaj.

Zaštićena jezgra

- Primjerice, za prostor Grede lja, koji ima 130 tisuća kvadratnih metara a nalazi se u centru grada, prihvatljivije je da bude i željeznički muzej, ali i poslovna zona, kako je bilo predviđeno GUP-om. Važno je sačuvati zaštićenu jezgru od četiri objekta, a dijelove koji su nastali stihijskom nadogra-

dnjom može se odstraniti, kako bi se kompleks povezao s gradom. Jako je važno sačuvati vrijedne strojeve iz tvornice, njih 20-ak koji imaju povijesnu vrijednost, i po njoj su jedinstveni i u europskim okvirima - zaključuje ovaj kustos. Nadalje, tu je primjer neka-

**Uzori u Berlinu:
Cijeli su kvartovi
na mjestima
nekadašnjih
postrojenja**